

DEPOT LEGAL

PHÁP THỦ HAY-SỐ 326

MỖI SỐ MỘT CẤT

DEPOT LEGAL
-CHUỖI HANG-
Nº 1349

SETDI 23 ACUT 1923

TRẦN-ĐẤT-NGHĨA
TỔNG-LÝ

Giá bán nhật trình
AN-HÀ

Trọn năm.....5\$00
Sáu tháng.....3 00

Giá bán riêng nhật
trình L'APPEL

Trọn năm.....6\$00
Sáu tháng.....4 00

Giá bán chung hai bên
Trọn năm.....10\$00
Sáu tháng.....8 00

AN-HÀ-BÀO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUOC-NGO DE L'APPEL

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG— Boulevard Delanoue —Gantho

PHẠM-KY-XUONG
CHỦ-SÚT

Về việc mua bán hay là
mua nhật-trình hay là gửi
bài đăng báo xin đề thơ
cho M. TRẦN-ĐẤT-NGHĨA

Lúc mua báo xin các
ngài chiến cổ, gửi số tiền
luôn, bản-quản lấy làm
thảm cảm.

LẬP TÒA TẬP-TUNG BỐN-QUỐC

ở các tỉnh Nam-kỳ

Ngày 25 Juillet rồi đây, quan quyền
Toàn-quyền cõi Đông-Pháp mới ký tào
lời nghị-dịch lập Tòa tập-tung bốn-
quốc, trong các tỉnh Nam-kỳ. Nhưng
xin tóm dịch ra đây cho khán quan xem.

Về quan Tòa tập-tung bốn-quốc:
Chức quan Tòa tập-tung bốn-quốc sẽ
tạm ban cho các viên quan kể ra sau
đây mà thôi: các quan Đốc-phủ-sứ, Tri-
phủ, Tri-buyn, Thừa-biên bốn-quốc
thuộc về phủ Thống-đốc Nam-kỳ, các
Thống-ngôn (en chef), các Thừa-biên
Thống-ngôn sở Đê-hình đương chức và
ít nữa phải có giúp việc được 20 năm
và quê-quan ở Nam-kỳ, các quan Tấn-
al Co-nhon luật-khoa, các học-sinh tới
nhiệm ở trường Pháp-luật và chánh-
lý ở Nam-kỳ, ít nữa phải có giúp việc 10
năm trong một sở nào của Chánh-phủ
Đông-Pháp. Sự bổ dụng của các quan
Tòa tập-tung thì do nơi lời nghị-dịch
của quan Toàn-quyền mà bởi lời xin
của quan Quản-lý sở Đê-hình và phải
cho có lý-hiệp của quan Chương-lý.

Chánh-phủ sẽ chọn quan Tòa tập-tung
bốn-quốc nói trên đây, cứ chiếu theo
số mấy cử-từ đã được chấm-đầu trong
hội thi quan Tòa và có họ: tập 3 tháng
nơi một Tòa-sơ hoặc Tòa tập-tung nào
rồi mới được bổ đi làm quan Tòa tập-
tung bốn-quốc. Lúc quan Tòa bốn-quốc
ra ngồi xử đoán thì phải mang một cái
giấy lưng bằng nhiều màu lá cam mà
có tuổi bằng nhiều xanh; khi đi làm đi
hành sự, thì quan Biện-Lý Tòa-sơ thuộc
về địa-phận Tòa của mình sẽ ngồi,
gọi đến cho mình một bức thơ định
ngày nào giờ nào mình phải đến tại giữa
Tòa sơ mà lập đoàn thể như vậy: "khi
mình lãnh chức quan Tòa, thì mình phải
lo làm phận sự cho vuông tròn và giữ
kia những điều bí-mật và nghị-luận
trong các việc của mình làm". Khi quan
Tòa tập-tung này hữu sự phải đi vấn
mặt, hoặc bị đau ốm chỉ, hoặc được
phép nghỉ, thì nhà nước sẽ bổ một vị
đá thì đầu trong hội thi quan Tòa khi
đó mà chưa được bổ dụng, đến thay
thế cho. Trước khi đi thì quan Tòa mới
ấy cũng phải thế giữa Tòa-sơ như
quan Tòa trước kia vậy.

Về chức thơ-ký của tòa tập-tung
bốn-quốc: Chức này lãnh trách-nhiệm
như trách-nhiệm của quan Lục-sự ở
Tòa-sơ và sẽ giao cho mấy vị thơ-ký
kim chức thống-ngôn sở Đê-hình và
ít nữa cũng phải có giúp việc nhà nước

được 10 năm. Tiến (súp) phụ thêm
lượng bổng cho vị-thơ-ký này thì về
phần số công-nho địa-hạt chịu, sau
khi có lệnh của quan Thống-đốc
dụng bởi lời nghị của quan Thống-đốc
Nam-kỳ mà cũng do theo lời xin của
quan Chương-lý Đê-hình và trước khi
lãnh chức của mình, cũng phải thế
giữa Tòa hộ rằng: mình hứa sẽ làm phận
sự cho ngay-thẳng tử-tế. Chức thơ ký
này phải phụ lực cùng quan Tòa tập-
tung, hoặc làm lục-sự, hoặc làm thơ
ký và phải chịu thuyên bổ tùy theo việc
cần dùng của nhà nước. Khi vị thơ
ký tòa tập-tung bốn-quốc này hữu sự
đi vấn mặt, thì quan Chương-lý sẽ
phải một vị thơ-ký khác cũng trong sở
Đê-hình mà đã có giúp việc ít nữa là
10 năm, đến thay thế. Vị thơ-ký này
trước khi đi thế, cũng phải đến giữa
Tòa mà thế như vị Thơ ký trước, còn
phần lương bổng cũng lãnh được
đồng như vị thơ-ký thiết thế ở Tòa tập-
tung bốn-quốc đó vậy.

Vấn bấy lâu nay dân ta cũng có lòng
ao ước và các báo Tây Nam ở Nam-kỳ
cũng làm phen kêu ca cầu cho các
tỉnh ở Nam kỳ có lập ra được tòa tập-
tung để cho người bốn-quốc ngồi xử
đoán, trước là nhẹ bớt cho Tòa-sơ ở
tỉnh thành những việc kiện cáo nhỏ
mọn, sau cũng tiện cho dân ta lúc đến
tụng đình đối-nại bày giải đến ức-huất
của mình với quan tòa cho dễ và lại
được gần gũi nhà cửa của mình lúc
đến hầu tòa, nhẹ bớt tốn-phí hơn lúc
trước phải đến tỉnh thành mà hầu Tòa
sơ.

Về việc này, quí báo "La Tribune
indigène" có biểu-giải luôn trong năm
số báo mới qua rồi đây, lời lẽ rất hữu
lý, tuy vẫn lời nghị định Chánh-phủ
đã ban hành, nhưng mà tương khi
Chánh-phủ cũng lưu tâm đến xem xét
lại mà chỉnh-cải và bỏ bớt khuyết
điểm yếu-cần trong lời nghị định đó
cho thích hợp thời nghị thì quốc dân
ta lấy làm hạnh-tham chẳng cùng.

An-Hà

Về nghị bên Pháp

Quan Thống-sứ Baudoin, đã tới năm
nay lãnh quyền chức Tổng-thống Toàn
quyền Đông-Pháp, nhưn đã giao việc
chánh-lý cho quan tâu Toàn-quyền
thiết thọ Marial Merlin rồi, qua bữa
11 Aout ngài và lệnh phụ nhưn
còn ngài đã xuống tàu Angkor về
chánh-quốc an nghỉ.

Bốn báo kính chúc cho ông Baudoin
và lệnh phụ nhưn vượt biển bình an.

An Hà Báo

VĂN UYÊN

Muốn cho được toại lòng và giúp vui các bạn Văn-thi, kể từ đây Bốn-báo cứ
giữ mực công-bình, sẽ được trước đăng lên trước, được sau đăng lên sau, nhưng
bài thơ gói dề, miêng là chẳng trôi niêm-luật thì thôi; còn về việc thân chương
xảo cú Bốn-báo xin chứ khán quan nghị luận lấy, nhưng Bốn-báo xin thừa cùng các
ngài rằng: đây là cuộc giúp vui "tập làm thi chơi" thì bao giờ cũng chẳng
nên quên điếu-hoa báo là đến quí đẹp vậy.

Diệp

Trần-vân-Paon (tiên du)
Hôm trước đây mới có gặp ông
Nay nghe ông đã lãnh trần-hồng
Cổ kim gấm thiết không bao lúc!
Sinh tử so ra có mấy vòng?!
Tiết bấy hiền nhân phần sớm giết,
Thương vì chỉ vì thơ chưa cùng!
Cám nhau đem bạc năm vấn điều
Gọi chút Nê-Hoàn điều Không-Dung.

Phạm-Ky-Xuong
kính điệu

Ông Kinh ôi! hỡi ông Kinh!
Âm-cảnh sao ông vội tách mình?
Đành phụ Trường-thành (1) niêm cố nghĩa
Nở quân Tắt-Phước (2) mới thâm tình
Đường thương Tống-buân (3) rày là đoạn
Đầu có quàn tiền lên hội trận
Dương trần xin nhớ bạn đồng-thành
Chúng hữu đồng huy lụy diều

- (1) Trường-thành: tiếm Tầm-Vọng
- (2) Tắt-Phước: tiếm Tư-Kiệt
- (3) Ông xã-Tống-buân
- (4) Nói nhứt-động-thiên

Anh-ương thơ

Tiếng chi rên-rỉ phía sau vườn
Nghe rõ buồng-buồng động Anh-ương
Nắng hạo ánh mình êm kết lá
Mưa dào dạt miệng ôi bên tường
Vây đoàn nhái-ếch nằm trong vũng
Hiệp bạn chàng-biêu núp mé mương
Khoan nhặt đem trường hơi thăm-đạm
Dục lòng lữ-khách nói thề-lương!

Ngô-Bất-Tuyệt

BỐN-BÁO

Lượng sống đường bao chả lụy màng
Rêu trôi trên nước mặt xuê-xang
Nẻo sâu nẻo cạn từng lui tới
Về nhỏ về to làm dọc ngang
Kết lữ theo sông người nể mặt
Vây đoàn trong rạch chúng sôi gan
Giờ đưa gặp thúo đến nên đồng
Chặn cuộc thông-thương khách sân

Tiểu lộ Hư-Dục

Hòa vận

Đập-dội sóng gió chả chi màng
Mặt nước rêu trôi mấy đảo-xang
Bảo chương ghe phen thường lộn ngược
Hải hồ làm lúc cũng nghênh-ngang
Cầu Khương trông thấy đã ghê mặt
Thuyền Phạm vướng nhấm bãi ứa gan
Kính ngại từng quen khi sớm tối
Vui say ngày tháng khắp Dinh-hoàng

Hắc-đạo Di-Liêu

Thương trò may áo cho trò
Quán tác: Thăng ăn măng nhả răng.
Vận: Lơ mơ lo cho trò

Thăng ngồi đọc sách dựa bên lò
Ăn học khuyên chàng gãi chỉ mò
Tiêm-lát đường kim ra sửa liệu
Măng-mo mới chỉ rắng công lo
Thăng ngay bầu vật in khuôn xếp
Nhấn-nhu trôn hồ vuốt sáo cho
Răng-rứa đầu ai trao tiếng quấy
Gởi sang cho mặc ấm thân trò

NGUYỄN-QUANG-CƠN

Lê khánh-thành

CÔNG VIỆC ĐÀO SÔNG

DÂN THỦY NHẬP DIỄN

ở TỈNH VINH-YÊN

(TIẾP THEO)

Từ khi xứ Bắc-kỳ thuộc quyền nhà-
nước Bảo-hộ, nhiều lần đã nghiệm
thấy những buổi hạn-hán rất là ghê-gớm
như thế. Kỳ năm 1895 thì thậm-trọng
hết. Suốt vụ hè, chỉ lác đác vài trận
mưa nhỏ nhỏ mà thôi, thành ra khắp
các hạt, ruộng lúa đều khô-khạn mà
không này bông được. Mùa đông năm
1895-1896, tiết-giới cũng tạnh-giáo,
nhưng chỗ chứa nước từ khi mùa hè
thì đều không đủ để cấy vụ chiêm-tháng
năm.

Đến mùa xuân năm 1896 thì cái
quang-cảnh xứ Bắc-kỳ như sau này:
Xung quanh các làng, khắp trong các
chợ, các đường-xe đều thấy nghê-
ngang những kẻ đói khát, kéo nhau lữ
lược đi hành-khất để qua buổi đói kém;
biết bao nhiêu kẻ, trong nhà bán gạo
bán buột, tấn tào lẩn bởi từng bữa,

rồi đành bỏ nhà mà đi ăn xin ăn mày,
kéo lê bết lạng này sang xóm khác,
đến đôi lăm người rồi sau kiệt hết
khí-lực, bụng đói miệng khát, không
thể nào nhắc mình nổi, phải nằm lịm
ra những chỗ bờ đường. Khắp các làng
đều bãi gạo đá từ sáu tháng rồi, chỉ
còn ngô khoai, quí-hồ ăn cho đầy
bụng mà thôi. Trong cái cảnh cơ-
hàn ấy, nghỉ mà ghê lòng sợ dạ.
Trong cái chợ, thì kẻ ăn mày kéo nhau
lữ luyệt mà cướp phá những người
hồn bán đồ giặt lấy miếng ăn. Ban đêm
thì rõ nhau đi bởi đào khoai ở ngoài
đồng, làm cho ruộng đất chẳng khác
như là bị một bọn lợn rừng vờ, mới
kéo nhau đi qua, phá cướp một cách rất
là dữ dội.

Nói thế đó trông thấy người nhà quê
đem bán ở chợ mọi vật cái vụn-mụn,

Khoa-học tập-chí

Ông Docteur Trần-văn-Đôn ở Sài-gòn
mới đắc lập chánh phủ Đông-Pháp cho
xuất bản một tờ "Khoa học tập chí"
mỗi tuần một kỳ, viết bằng chữ Quốc
ngữ.

Chưa biết ông định ngày nào sẽ xuất
bản, bốn-báo kính mừng và chúc cho
tờ, "Khoa-học tập-chí" được sống lâu
An-Hà-Báo

Trận giông tại Hà-nội

Ngày 11 tháng Aout có tin ngoài Bắc
cho hay rằng tại thành Hà-nội có xảy
ra một trận giông mưa rất to, nước
mưa đổ xuống các nẻo đường linh láng
Nhà giấy xe lừa, nhà hát bóng và nhiều
nhà tư bị ngập. Còn hồ Hoàng-Kiểm
thì nước lên đầy tràn. Trận giông
mưa này tuy là dữ dội, nhưng mà không
có đổ chi tai hại cả.

Phòng Canh-nông

Saigon

Kỷ hội bữa 9 Aout rồi đây, Phòng
Canh-nông định bãi chức phái-viên đi
thông tin canh-nông bốn Trung-quốc
và Nhật-bản. Vì những tin tức này có
thể bồi nơi tòa Lãnh-sự của 2 nước và
của các ngoại quốc được, và tin tức này
có khi cũng chẳng cần cấp chi đến xứ
thuộc-địa này.

Hội tinh tiến tấn-phí về cuộc đó sẽ
dùng mà mua bò giống tốt ở xứ Indes
Anglaises đem về để giống trong xứ sẽ
được lợi hơn.

thường có kẻ đem bán con ngựa, cũng
chẳng đáng lấy làm ngạc-nhiên cả.
Mắm hạt phải chặt cả gốc-tre ở lũy làng,
bất cứ vật gì đáng đồng kềm cũng
đem bán. Ai chẳng, biết rằng người
Việt-Nam đều thương xót con trẻ cũng
là quý-trọng cái lũy-tre nhà làng đường
bao, thế mà tới lúc lâm-nguy, quân-bách
cùng đường, đành phải bán cái lũy-tre đem bán
cả con, cũng là chặt cả lũy-tre. Có
lắm kẻ mỗi ngày tới năm sáu người
chết đói.

Cũng lại có nhiều năm, dư mùa
màng không nổi tại hại quá đời, song
thường thường khô-dào, dân-cúng
cũng rất là khổ-cực. Cứ xem những tờ
cáo trình của các quan công-sứ các hạt
thường-niên đệ về phủ Thống-sứ kể từ
năm 1900 trở đi thì thấy có nhiều những
tặng-chứng đói-báo-xác về việc này. Xem
trong những tờ cáo-trình ấy thì trong
những năm, ít mùa nhứt (như là 1900,
1902, 1904, 1906, 1907, v.v.) thường
xảy ra những việc như sau này:

Những kẻ nghèo nhứt về hạng ngoại
vịch mỗi ngày chỉ ăn một bữa mà thôi
lại phải lấy khoai lang, khoai sọ, để mà
thay vào cơm gạo.

(Sau sẽ tiếp)

Gương tốt trong làng

CUỘC GÁN MÉDAILLE D'HONNEUR CHO MỘT NGƯỜI HƯƠNG CHỨC LÀNG ĐÔNG-THÀNH (CANTHO)

Làng Đông-thành, làng An-trường, Cánh-thơ ông Cựu Hương-cả Trần-tuân-Tả ra giúp việc làng từ chức nhỏ lên đến chức hương-cả trên 20 năm, giữ một lòng ngay thẳng, lo điều đình việc làng, bề cũ chỉ đứng thương hòa hạ-lục, bởi vậy: trên được quan yêu dưới được dân mến, ở trong làng được tiếng khen ngợi, ngoài việc quan giữ một tiếng-nặng, mỗi mỗi đều giữ lòng thành-thật. Cho nên người lãnh chức Hương-cả trên 6 năm không hề phạm điều chi mà quan trên trách cứ! Năm 1921, người mới một xin nghỉ để được hưởng-giải. Mà đến nay quan trên, trước nhớ ơn quan lớn Đốc-phủ sử chủ-quận, là một ông quan rất nên bình chánh, hay xét công lao của kẻ làm tôi, ngài mới t ý cũng quan lớn chủ tỉnh mà xin ban thưởng cho ông Trần-tuân-Tả một tấm Médaille d'honneur (đặng làm cho rõ phép công bình của nhà nước, bề người làm tôi có công, dẫu tại chức, cũng đã thôi công chẳng khi nào bỏ qua sự bang-thương! — Khi bằng cấp lại cho Hương cả Trần-tuân-Tả thì trong làng có ông cựu Hương cả Bùi-văn-Cót hiệp cùng hương chức hội-tể làng Đông-thành mà dọ nơi chùa ông Quan-Đế tại làng làm một tiệc—(chỗ này quan lớn Đốc-phủ đã có đặng gán médaillle cho ông Bùi-văn-Cót 1 lần rồi)—đặng thỉnh quan-lớn chủ quận đến gán médaillle cho ông cựu Hương cả Trần-tuân-Tả. Các cuộc sắp đặt yêu hời, đến ngày 4 AOÛT 1923 nhằm ngày 22 tháng 6 Âm-lâm, lúc 5 giờ chiều làng có nước 2 cái xe hơi, có hương chánh Điều và hương-quản Thiệp ngồi xe qua châu-thành Cánh-thơ thỉnh quan lớn Đốc-phủ sử và viên quan qui chức.

Đến 7 giờ tối xe về đến chợ Cái-vồn có ghé qua làng Đông-thành chức vụ. Khi ghé đến bến, thì trên có thấy Cai-tổng Nguyễn-văn-Sắc, Ban-Biện-Bùi-hữu-Dực, Hội-đồng Võ-thành-Phụng và một hương-chức Hội-tể tân cựu đến nghinh tiếp viên quan chức sắc. Dưới ghế bước lên thì có quan lớn Đốc-phủ sử chủ quận châu-thành, quan quân-hội hội đồng Võ-văn-Thom, quan phủ chủ-quận Ômon, quan chủ-quận Cầu-kê, quan chủ-quận Tráo, quan Huyện Tây, và mấy thầy bèn Phan-ly (không nhớ tên hết—xin miêng chắp).

Khi viên quan qui chức vào Chùa Ông Quan-Đế an tọa, kẻ dùng rượu khai vị. Khi ấy quan lớn Đốc-phủ sử cho mời ông cựu Hương-cả Trần-tuân-Tả ra đứng trước mặt viên quan qui chức rồi ngài t ý như vậy: "Nay bởi-quan đến tại-miền này là lần thứ nhì, vì khi trước có đến một lần mà gán Médaillle cho ông Hương-cả Bùi-

văn-Cót. Nay hương chức cũng chọn chỗ này để gán Médaillle cho ông, là cựu hương cả mới đặng nhà nước bang-thương, cũng là phải làm! Vì chỗ này thờ ông Quan-Đế, ngài là người tâu, bởi dời Tam-quốc ngài phò vua vươ nước dặng tạc trong, ở với anh em bạn cũng là tròn sự tòng! Nên bốn quan cũng vui lòng đến chỗ này....Còn phạm hương-cả đây, là người làm tôi với nhà nước đã thâm niên, tuy xa cách quan trên, chứ cũng rõ biết tâm tình và bề cũ chỉ của hương cả ở trong làng là thế nào? Ngày nay hương cả đã an nghỉ việc làng rồi, mà lệnh quan Nguyễn-soái còn đòi tưởng công lao nên ban cho một tấm "Đanh dự ngân bài hạng nhì", thật là xứng đáng!... Vậy bốn quan gán tấm médaillle này bìa danh lãnh hương cả, và khuyến hương chức làng, xem theo gương của hương cả này...nhận sự thì ngày kia như vậy....Khi quan lớn chủ quận nói giức lời, nội tiếp đều vỗ tay vui mừng!!—Kể đó có M. Nguyễn-hữu-Lê cựu thư-ký, đưa ra chức hương-giáo là rể của ông Trần-tuân-Tả bước ra xin phép thay mặt cho ông cả mà đọc một bài tạ ơn quan lớn có lòng hạ cố tể kẻ làm tôi mà đến gán médaillle, và viên quan qui chức vui lòng đều dự cuộc này....

Khi M. Lê đọc giức bài rồi, thì hương chức hội-tể thỉnh quan-lớn chủ-quận và các viên quan qui chức nhập tiệc rượu, có tể tể ca xang trợ hươg. Đến 11 giờ khuya mới đưa viên quan qui chức trở về Cánh-thơ.

Nghĩ đặng khen cho hương chức làng Đông-thành, vì có lòng hiệp nhứt mới làm nên cuộc này, thật là rõ-ràng cho làng làm đó—Tổng An-Trường có 3 làng lớn hơn hết, dân số đông-rộng: đất nhiều, là làng Mỹ-Thuận, Tân-quới và Đông-thành. Nghe ra làng Mỹ-Thuận đã có hai người hương chức Hội-tể đặng médaillle là ông hương cả Huỳnh-văn-Hình cựu hội-tể làng địa-hạt và Hương-chủ Hồ-phú-Ngọc, làng Đông-thành đây, thì 2 ông hương cả, Bùi-văn-Cót và Trần-tuân-Tả. Còn làng Tân-quới chưa có ông hương chức nào đặng tấm médaillle chi cả! Tôi là dân ở làng Tân-quới trông mong sao hương chức trong làng tôi có công lao chi mà đặng thưởng médaillle và có cuộc gán médaillle đặng rõ-ràng như làng Đông-thành này, mới là phải lòng ao-ước!

Vậy xin quý vị Hương-chức Hội-tể Tân-quới nhứt là ông Đại hương cả Nguyễn nhứt-Tân, rằng lo lần sắp đặt việc làng cho có qui củ chuẩn chỉnh đặng quan trên trông thấy công lao mà bang thưởng, chứ làng người ta có, còn làng mình chưa, chẳng là buồn lắm đó!

Thông tin
NGUYỄN-VĂN-DÂN

Công pháp bất vị

An-Hà-Báo số 320 có tin-bành dâm ăn-cướp đánh nhà Võ-văn-Nghị đương chức Hương-chánh tại làng Tân-quới, vụ này thấy Cai-tổng An-Trường Nguyễn-văn-Sắc hiệp với Hương-quản làng Tân-quới có bắt dặng 11 tên (bộm) ăn-cướp và đồ-tang, giải nạp đến quan Biện-ly Cánh-thơ, giao về phòng quan Thẩm-án đã giam 8 tên và 1 tên tại ngoài, còn đương tra hỏi lại.

Còn người giữ súng công là Nguyễn-quí-Hào đương chức Hương-chủ, nhà ở gần người bị ăn-cướp, không sáng lòng tiếp cứu; tài-gia kêu nài. Nên quan trên đã xét rõ mà tâu cây súng công lại và đã giao cho thấy Xá-trưởng Lê-nhứt-Một là người đã sủ giữ gìn, và quan trên quả nặng hương-chủ Nguyễn-quí-Hào, có tể gián khắp các nhà việc nội tổng An-Trường như vậy:

Chánh Tham-Biện quen

"chiếu theo phúc-bẩm số 11 ngày 1er " "Juillet và số 22 1er AOÛT 1923, của Cai-tổng An-Trường và tể phê của quan "Hương-chủ Nguyễn-quí-Hào là người "giữ súng công cho làng Tân-quới "không gan dảm, hạ-nhuộc nên trong "vụ ăn-cướp đánh tên Võ-văn-Nghị "trong đêm-móng 8 rặng mặt móng "9 Juillet 1923, không hết lòng ứng "tiếp, nên ta định rút cây súng công "giao cho Thôn-rường Lê-nhứt-Một, "và ta lấy làm bất bình về sự yếu ớt "của tên Hương-chủ Nguyễn-quí-Hào "nên ta có lời quả nặng tên Hương- "chủ ấy.

"Lời quả trách này, phải dáp tại "nhà Công-Sở các làng trong tổng An- "Trường trong một tuần lễ, kể từ "ngày làng dặng trái.

Cánh-thơ, le 8 AOÛT 1923

QUAN CHÁNH THAM-BIỆN

Ký tên:

Đó là một cái gương cho những người giữ súng công của làng, xem đây đứng trước rằng: Súng công lãnh đồ mà làm như của tư, bán chim chơi!! không lo giữ gìn sự yên tĩnh trong làng....Vay cho rõ phép, quan trên bằng xử sự công bình, bề hữu công tác thưởng, bừa tội tể trừng....Chớ chỉ Hương-chủ Nguyễn-quí-Hào có lòng eang-dám tiếp cứu mà bắt dặng một hai tên ăn-cướp thì là có nhiên quan trên cũng bang thưởng Médaillle cho liền.

Thông-tin

NGUYỄN-VĂN-DÂN

Lập sở Canh-nông tại Vĩnhlong

Quan Thống-đốc Nam-kỳ mới ban hành lời nghị định hôm là AOÛT rồi đây bổ ông Buillère Phó Giám-đốc canh-nông hậu bố ở Saigon đến hành sự tại sở canh-nông mới lập ở Vĩnhlong. Sở này sẽ lo bay biếu và thí-nghiệm cách trồng lúa trong tỉnh, và sẽ được đi kinh soát các sở canh-nông khác ở miêng tây xứ Nam-kỳ và coi sóc việc gieo giống lúa trong các đồng ruộng cho thiệt nhiên.

Bạc các xứ Đông-Pháp

Trong năm 1923, nhà-nước cá mướn đúc cho xứ Đông-Pháp minh đây 37 triệu 043 ngàn 924 đồng bạc các giá là 3.489.023,37.

Bạc các nhiều vậy, mà mỗi lần An-nam vào tiệm chợ mua đồ, nó nài mua đến 6, 7 cái mới chịu thôi. Còn su nhà nước có mướn đúc phát ra cũng nhiều vậy, mà chúng nó cứ nói không có su thôi, buộc phải mua tới 6, 7 su mới chịu thôi.

Khổ cho ba chú-ghệ quá thể!!! Tiếu.....! A-nam-danh

Tự do diên đàn

Bày chỉ những việc chẳng hiển, Chủ diên rờ vợ tá-diên khó coi! (Tiếp theo)

Kiếp con người sinh ra giữa chốn diên hoàng này, có ai mà tránh cho khỏi tứ-tướng "tứ-sắc tài khí" người chẳng say rượu cũng ngã vào dặng sắc dục, kẻ chẳng ưa học bài phải mang lấy bệnh nha-phiến. Tuy biết rằng bốn dục ấy là bốn mối hại lo cho nhơn-quân xã-bộ, nhưng vậy mà chẳng thấy ai giữ mình cho khỏi dặng. Cái tiếng tránh khỏi tạc là dành để cho hạng người trí-thức có nểm mũi của tứ-tướng rồi mà chẳng sa mê lắm vậy.

Tôi đây là kẻ tài sơ trí siêng nào có dặng dưng ngạo bực mà làm cho một trí-chư khản quan sáu tinh, lại tể đầu dặng luận biện việc đời trẫm mắt các ông, song có một việc nó làm cho tôi chẳng dặng an lòng, bởi câu-chết gia hữu sự, vì lo cho bạn phải việc khốn cùng nên có đôi lời thô-thể xin chư khản quan dung cho.

Trong tờ An-Hà số 320 ngày 19 Juillet tể có viết bài-cung về vụ-đề trên đây, song tể chẳng thấy chỉ-linh nghiệm, nên nay phải tiếp theo hoặc nhờ đây mà bạn tể sẽ sửa mình chăng?

Thấy Hương-hào T... ôi! sao thấy cứ dặng để cho quí tể thấy trôi theo lượn sóng tình mãi vậy??? Thấy Hương-hào ôi! thấy là con nhà thế-phiệt, chớ chẳng phải là con nhà lê-hoát, lại thấy đã có nểm mũi hán-học, lẽ thì thấy thông đạo lý, trong cang thường làm chớ. Tôi không rõ vì sao mà "con vợ bằng-tá-diên của thấy" nó làm cho thấy phải sa vào mê-hong-trận dặng. Thấy cũng choán biết rằng chẳng có của con tể giá của thấy đã hay có tể của thấy với vợ nó rồi chớ? Sao mà thấy không sợ? Thấy là người trí-thức, có lẽ thấy phải xét đến việc thấy làm đây là lãnh hay là dừ chớ? tể xin vô lẽ hỏi thấy: nếu như người đàn bà của thấy mà có sanh tâm làm ra dục sai phép luân-thường như con vợ của thấy tá-diên của thấy với thấy đây, theo ý của thấy, thấy tưởng sao??? Thấy đã rõ câu "Nhứt hậu hôn, nhì diên thố" mà sao thấy chẳng để lòng xét đến dục quan hệ của trận cười của người tình giử của thấy??? Thấy có rõ vì duyên cớ nào mà bằng tá-diên thấy nó ngảnh mặt làm lơ đó chăng??? Theo ý kiến nào xa của thấy thì tể chẳng rõ, chớ theo cái tư-tưởng thấp hèn của tể, thì tể tưởng rằng đó là một cái bầy cò-ke nó gài thấy đó chửt. Thấy cũng nhớ câu tục-diên "Ăn quen chớ dặng mắc bầy" chớ??? chửng thấy mắc vào bầy cò-ke ấy rồi, dẫu cho cha mẹ anh chị, em út của thấy tưởng cũng không phượng chi mà gỡ cho ra. Chửng đó tể mới biết cho rằng lời khuyên của người nội-tự của thấy là một dục hữu ích cho thấy mà thấy nay thấy đã dể ngoài tai. Chửng đó thấy sẽ thương người đàn-bà của thấy và thấy sẽ tự-bối-rằng tại thấy sa dặng con vợ của bằng tá-diên của thấy, nó lấy giọng quyền tiếng kèn mà làm cho thấy phải mê-hoặc nó xa xỉ với thân-bồ-liền của người đàn-bà của thấy?

Thấy hương-hào ôi! chửng cuộc rồi ăn uống đã mua, chửng nước tể tròn thấy nhay sao cho kịp? tể hết xin tể thấy hãy chừa cái dục xấu ấy đi, nếu không thì nó sẽ làm cho gia-cang thấy bại-hoại, rồi chửng ấy dục cho thấy có tự-bối-cùng không rồi, và xin thấy hãy biết những kẻ nào mà xúi-dục, bày là dặng lòng chẳng có lời giửt bán tể cho thấy vui mũi trận cười với con tình của thấy, những người ấy không có nhứt!

đem lương tâm, thấy thấy có cha họ khó-giờ dặng nếu họ ganh ghét thấy muốn hại thấy, song chẳng có chửng chi nên mưu-kế tá-tha nhơn chỉ tể phá cho thấy không còn tâm-áo-mạnh-quân; chớ chẳng phải họ thương thấy dục, xin thấy hãy xét cho chửng, suy cho tể, kẻ dể làm mưu qui chửng thân mà khổ n đi giờ.....!...! (Còn nữa)

CÔNG-BÌNH

Trường Canh-nông Bèn-cát

(Ecole pratique d'agriculture de Bèncát)

Ngày 27 tháng AOÛT này, tại trường Bèn-quốc (Collège Chasseloup-Laubat) Saigon sẽ mở hội thí dặng tuyển các học-sinh cho vào học nơi trường Canh-nông (Ecole pratique d'agriculture et de Sylviculture) Bèncát.

Những đơn xin thí và những giấy tể phụ tể (kinh-sanh, giấy tách-bệnh v.v.) phải gửi đến cho Quan Giám-đốc Canh-nông ở Vườn-thú Saigon (M. l'inspecteur en chef des Services Agricoles de Cochinchine, Jardin Botanique A Saigon).

THỜI SỰ

Giá bạc

Thứ sáu...ngày 17 AOÛT...8 f. 75
Thứ bảy...ngày 18 AOÛT...8 80
Chúa nhật...ngày 19 AOÛT...id
Thứ hai...ngày 20 AOÛT...8 85
Thứ ba...ngày 21 AOÛT...8 85
Thứ tư...ngày 22 AOÛT...id
Thứ năm...ngày 23 AOÛT 9 00

Giá lúa

Lúa chớ đến nhà máy mỗi tạ 100 kilos là:

Thứ sáu ngày... 17 AOÛT...5 05 & 5 10
Thứ bảy ngày... 18 AOÛT...5 05 & 5 15
Chúa nhật ngày... 19 AOÛT...5 05 & 5 15
Thứ hai ngày... 20 AOÛT...5 10 & 5 20
Thứ ba ngày... 21 AOÛT...5 12 & 5 22
Thứ tư ngày... 22 AOÛT...id
Thứ năm ngày... 23 AOÛT 5 14 & 5 24

Cantho

BỨC THƯ XIN AN HÀNH

Cánh-thơ, le 16 AOÛT 1923
Kính cùg ông chủ bút AN-HÀ, xin ông làm ơn an hành giửm bài dưới đây vào báo thì tể lấy làm dục ơn ông chẳng cùg.

Sơ-lược:
Quý ông và quí Thấy xem báo An-Hà số 323, ngày 9 AOÛT 1923, trương thứ ba về khoản thời-sự đã thấy chửng vậy; tể xin giải nghĩa lại cho quí ông và quí Thấy rõ kha-nhiệm người dục nghĩ tể vì chửng ấy thật là huyền hoặc và phi lý lắm.

Dã lại tể đã có vợ nhà và cũng có con, chẳng phải tể dục diêm chi đầu mà gọi rằng quíu gió rõ trắng như hơm da tể cùg kha-báo sắc. Còn thì thì là gái con nhà tể tể, dục ăn dục dể, chẳng phải bư hèn gì mà lại sanh tâm tể tể. —Thị Hôa là di ruột của thị Thỉ lẽ nào Di mà dục vô cháu làm dục xấu hổ cho thân-quyển. —Lại thị Muốn đã có chồng, ở bên chồng, nhà ở có một vợ một chồng, và một dục con chửng hai tuổi, mà em nó ở đầu đó; chửng như vậy không phải là huyền hoặc hay sao.

Dĩn có một cậu quân tử C(ở xóm ngà tư, cũng là chủ hương trong làng Thời Bình) từ ấy những bay cậu có ý dục dục cùng thị n; nên thấy tể lên "hời trong xóm như vậy, thì lấy làm hợp hời lắm? lại đem lòng ganh hiên ghét ngó, mới rui thơ nói thị Hôa làm mai. Tể Hôa từ minh mới chửng măn kha-nhiệm hời nhơn vô cháu nên nói xấu cho cháu nó và nó. Cậu quân tử cùg ở gần, thường bư nghe chửng nói chửng không dặng một toan mưu dục tể! Muốn là hà con thân thích chi dể, kha-khen cho chửng nó già hăm lão kha; hời Muốn hời thì Hôa vậy chửng n? dục

Quan Toàn-Quyển viêng các xứ

Quan Toàn-quyển MERLIN, có các quan Thủ-hiến thấp tể, sẽ đi viêng các xứ theo ngày định dưới đây:
21 AOÛT: ở Saigon đi Phnom-Penh
22 " : Đình ngự tại Phom-Penh
23 " : Viêng Angkor (Đê-Thiên)
24-25 " : Đình Ngự Đê-Thiên
26 " : Trở về Phnom-Penh
27 " : Viêng cảnh Cao-Mao
28 " : Trở về Saigon
29 " : Ngự tại Saigon
30 " : Viêng các tỉnh phía đông (Est)
31 " : Về Saigon
1er Septembre Viêng Tân-an, Mỹ-tho, Vĩnhlong và Cánh-thơ

- 2 " : Viêng Bac-liêu, Soc-trăng rồi về Saigon
- 3 " : Viêng sở máy-bay
- 4 " : Viêng sở vô-tuyến-diên
- 5 " : Di Phan-Thiệt
- 6 " : Di Dalat
- 7, 8 " : Đình tại Dalat
- 9 " : Di Nha-trang
- 20 " : Di Qui-nhơn
- 11 " : Di Tourane
- 12 " : Ra-Huê
- 13-14, 15 và 16 : Đình ngự tại Huê
- 17 " : Viêng Đông-bời
- 18 " : Viêng Đông-lời ra Vĩnh
- 19 " : Viêng Thanh-lóa
- 20 " : ra Hanoi

Lâm cho Sung tặc máu meo, ấy là một vị thuốc của các lương y trẻ bình.
Thầy này hiền hơn thầy bô tểi rồi các thầy thuốc cơ tính rồi. Các nhà thuốc tại thành Paris đều dùng nó.
Trên thành tại Paris : DESCHIENS, ở đường Paul-Baudry và các nhà bán thuốc.

Ngày 12 Août, tại nhà Nguyễn-văn-Sa

Ngày 9 Août, thị-Ngô lại nhà thị-Khánh ở An-lợi (Bentre) hỏi mượn gậy chiêng và médaillon đeo đi chơi chiều trả lại. Ngô là chị em, nên thị-Khánh không nỡ xấu ruột, bèn cho thị-Ngô mượn liền.

N.ày 13 A-chi-lu-c 11 giờ sớm mai, xe 945 đưa hành-khách từ Mỏ-cây qua Thanh-Phủ, xe đi đến cây số 13 rồi rần lên bị lật, 5 người hành-khách trong xe không ai bị vết tích chi hết.—Còn xe thì hư chút ít.—May da !

Cuốn sách rất có ích cho các trò giải
về việc cứu bần của mình để đỡ đần
cùng mọi người trong lúc hành lộ
cùng ở chốn gia đình.

Tại nhà in Hậu-giang có bán giá
0\$20 một cuốn, phụ thêm 0\$10 tiền gởi.

Kính công quý ông và quý thầy tôi
từ món pate) ăn món nào thì tính
liệu món này, tiệm tôi nấu đồ ăn ngon
kỹ lưỡng sạch sẽ, ban ngày đồ ăn khác
ban đêm đồ ăn khác, có làm đủ
thứ bánh tây, hoặc có đám tiệc chi thì
tiệm tôi cũng bao lỉnh mà nấu.
Vậy quý ông và quý thầy có đi Cẩn-
thơn xin đến tiệm tôi thì tôi sẵn lòng
tiếp rước.

M. Trần-đất-Nghĩa
Quản-lý Ấn-Quán An-Hà
Cánh.

Khi dẫn về đến nhà việc, Hương-
quân dạy đóng công thêm hai chạ và

— Bẩm thấy, tôi tên Nguyễn Văn Nhỏ,
31 tuổi.

hủ xét nhà tài chủ thấy ăn trộm đào
âm hay là cạy cửa khoét vách vào
nhà?

Thấy Cai nghe con Vũ khai vậy, ngoài cảm hai miếng kiến mà đau lại

ai chùng nó cõr bực mà sanh ra chãng !

(Còn nữa)

